

Eva DECROIX
MINISTRYNĚ SPRÁVEDLNOSTI ČR

Praha 18. září 2025
Č.j. MSP-186/2025-ODKA-SPZ/2
Počet listů: 12
Přílohy: 1

MSP-186/2025-ODKA-SPZ/2

0100204005363236

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. J. K. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- trestní spis Krajského soudu v Brně sp. zn. 39 T 3/2024

Podle § 266 odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám
v neprospěch obviněného J. K.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 1. 2025,
č. j. 2 To 106/2024-631.

Řízení předcházející vydání napadeného rozhodnutí

- 1 Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 27. 3. 2024, č. j. 39 T 3/2024-460 (dále jen „*rozsudek nalézacího soudu*“), byl obviněný J. K. (dále jen „*obviněný*“) za zvlášť závažný zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 3 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, odsouzen podle § 185 odst. 3 trestního zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 5 let. Podle § 56 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku byl obviněný pro výkon trestu odnětí svobody zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), bylo obviněnému uloženo, aby uhradil poškozené A. K.,

(dále jen „poškozená“) zastoupené zmocněnkyní JUDr. Bc. Jarmilou Ticháčkovou Mateřánkovou, advokátkou, náhradu nemajetkové újmy v penězích ve výši 100.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % p. a. od právní moci rozsudku do zaplacení.

- 2 Předmětného jednání se obviněný dopustil tím, že:

„v době od 15:30 hod. do 19:45 hod. dne 18. 2. 2023 v obci Těmice, v přízemí rodinného domu, v obývacím pokoji, poté, co mu byla ze strany rodičů R. a L. K. svěřena na hlídání vnučka A. K., se jí jako dědeček, ke kterému chovala respekt a důvěru, v úmyslu uspokojení vlastního sexuálního pudu, po bližší nezjištěné době dotázal, zda jí není zima, a že si má jít za ním lehnout, což nezletilá udělala a přilehla si k němu na gauč, kde sám ležel přikrytý dekou, přičemž sledoval v televizi program s pornografickou tematikou, a následně, přes její výslovný nesouhlas jí stáhnul legíny i kalhotky, dal její nohy od sebe a svojí nohou jí bránil nohy vrátit k sobě, a hladil jí v oblasti přirození až po řitní otvor ve směru nahoru a dolů, a to proti vůli poškozené, což mu opakovaně řekla, plakala a bránila se tomu tím, že ho bila pěstmi do hlavy, snažila se odstrčit jeho ruku, vysmeknout se mu, a hrozila, že vše poví mamince, a přitom ve druhé ruce držel svůj penis a masturboval.“

- 3 Proti rozsudku nalézacího soudu podal obviněný po vyhlášení rozsudku odvolání do všech výroků, přičemž toto později zůžil do výroku o trestu a do výroku o náhradě škody. Odvolání ve prospěch obviněného podal také státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně, a to do výroku o trestu a do výroku o náhradě škody. Ve prospěch obviněného podali odvolání dále také sestra obviněného, bratr obviněného a syn obviněného. Odvolání podala prostřednictvím své zmocněnkyně také poškozená, a to do výroku o náhradě škody.
- 4 Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 6. 2024, č. j. 2 To 58/2024 – 522, byl podle § 258 odst. 1 písm. a), písm. b), písm. c) trestního řádu z podnětu odvolání státního zástupce, obviněného, poškozené, sestry obviněného, bratra obviněného a syna obviněného zrušen rozsudek nalézacího soudu, č. j. 39 T 4/2024 – 460. Dle § 259 odst. 1 trestního řádu byla věc vrácena nalézacímu soudu.
- 5 Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 24. 9. 2024, č. j. 39 T 3/2024-550 (dále jen „druhý rozsudek nalézacího soudu“), byl obviněný za zvlášť závažný zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku odsouzen podle § 185 odst. 3 trestního zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 5 let. Podle § 56 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku byl obviněný pro výkon trestu odnětí svobody zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu bylo obviněnému uloženo, aby uhradil poškozené náhradu nemajetkové újmy v penězích ve výši 100.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % p. a. od 24. 9. 2024 do zaplacení.
- 6 Proti druhému rozsudku nalézacího soudu podal obviněný odvolání do výroku o trestu a do výroku o náhradě škody ihned po vyhlášení rozsudku. Odvolání ve prospěch obviněného podali opět také sestra obviněného, bratr obviněného a syn obviněného. Proti výroku o náhradě škody podala odvolání prostřednictvím své zmocněnkyně také poškozená.

Napadené rozhodnutí

- 7 Rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 1. 2025, č. j. 2 To 106/2024-631 (dále také jen „*napadené rozhodnutí*“), byl na základě odvolání obviněného, sestry obviněného, bratra obviněného a syna obviněného podle § 258 odst. 1 písm. d), písm. f) trestního řádu zrušen rozsudek nalézacího soudu v celém rozsahu a nově bylo odvolacím soudem za splnění podmínek § 259 odst. 3 trestního řádu rozhodnuto tak, že byl obviněný za zvlášť závažný zločin sexuálního útoku podle § 185a odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku odsouzen dle § 185a odst. 3 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Podle § 84 odst. 1 trestního zákoníku za použití § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 85 odst. 1 trestního zákoníku byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let za současného vyslovení dohledu nad obviněným. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu byla poškozená se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy v penězích odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Dle § 256 trestního řádu bylo odvolání poškozené zamítnuto.
- 8 Napadené rozhodnutí nabylo právní moci téhož dne.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 9 Podle § 2 odst. 5 trestního řádu orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhopvat a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.
- 10 Podle § 2 odst. 6 trestního řádu orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.
- 11 Podle § 125 odst. 1 trestního řádu platí, že pokud rozsudek obsahuje odůvodnění, soud v něm stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu. Při odůvodnění uloženého trestu uvede, jakými úvahami byl veden při ukládání trestu, jak posoudil povahu a závažnost trestného činu z hlediska významu konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následků, okolností, za kterých byl čin spáchán, osoby pachatele, míry jeho zavinění a jeho pohnutky, záměru nebo cíle, jakož i polehčujících a přitěžujících okolností, doby, která uplynula od spáchání trestného činu, případné změny situace a délky trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu, při zvážení složitosti věci, postupu orgánů činných v trestním řízení, významu řízení pro pachatele a jeho chování, kterým přispěl k průtahům v řízení; uvede též, jak přihlédl k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, k jeho dosavadnímu způsobu života, k chování pachatele po činu, zejména k jeho případné snaze nahradit škodu či jiné škodlivé

následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Jestliže byly do rozsudku pojaty další výroky, je třeba je rovněž odůvodnit. Ukládá-li soud nepodmíněný trest za trestný čin uvedený v § 55 odst. 2 trestního zákoníku, vyloží, jakými úvahami byl veden při tomto rozhodnutí a proč nebylo možno uložit trest přímo nespojený s odnětím svobody.

- 12 Podle § 254 odst. 1 trestního řádu věty druhé k vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání.
- 13 Podle § 254 odst. 2 trestního řádu platí, že mají-li však vytýkané vady svůj původ v jiném výroku než v tom, proti němuž bylo podáno odvolání, přezkoumá odvolací soud i správnost takového výroku, na který v odvolání napadený výrok navazuje, jestliže oprávněná osoba proti němu mohla podat odvolání.
- 14 Podle § 256 trestního řádu odvolací soud odvolání zamítne, shledá-li, že není důvodné.
- 15 Podle § 258 odst. 1 písm. d) trestního řádu zruší odvolací soud napadený rozsudek také, bylo-li v přezkoumávané části rozsudku porušeno ustanovení trestního zákona.
- 16 Podle § 258 odst. 1 písm. f) trestního řádu zruší odvolací soud také, je-li rozhodnutí o uplatněném nároku poškozeného v přezkoumávané části rozsudku nesprávné.
- 17 Podle § 258 odst. 2 trestního řádu platí, že jestliže je vadná jen část napadeného rozsudku a lze ji oddělit od ostatních, zruší odvolací soud rozsudek jen v této části; zruší-li však, byť i jen zčásti, výrok o vině, zruší vždy zároveň celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad.
- 18 Podle § 259 odst. 3 trestního řádu může odvolací soud rozhodnout sám rozsudkem ve věci, jen je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě na základě důkazů provedených před odvolacím soudem doplněn nebo změněn. Odvolací soud se může odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně jen tehdy, jestliže v odvolacím řízení provedl znovu některé pro skutkové zjištění podstatné důkazy provedené již v hlavním líčení, nebo (písm. a) provedl důkazy, které nebyly provedeny v hlavním líčení (písm. b).
- 19 Podle § 263 odst. 7 trestního řádu může odvolací soud z hlediska změny nebo doplnění skutkových zjištění přihlížet jen k důkazům, které byly provedeny ve veřejném zasedání před odvolacím soudem; tyto důkazy hodnotí v návaznosti na důkazy provedené soudem prvního stupně v hlavním líčení. Odvolací soud je vázán hodnocením těchto důkazů soudem prvního stupně s výjimkou těch důkazů, které odvolací soud sám ve veřejném zasedání znovu provedl.
- 20 Podle § 266 odst. 2 trestního řádu lze stížnost pro porušení zákona proti výroku o trestu podat jen tehdy, jestliže trest je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo jestliže uložený druh trestu je v zřejmém rozporu s účelem trestu.
- 21 Podle § 3 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), má Policie České republiky, orgány činné v trestním řízení a další orgány veřejné moci, subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem

trestných činů, poskytovatelé zdravotních služeb, znalci, tlumočníci, obhájci a sdělovací prostředky povinnost respektovat osobnost a důstojnost oběti, přistupovat k oběti zdvořile a šetrně a podle možností jí vycházet vstříc. Vůči oběti postupují s přihlédnutím k jejímu věku, zdravotnímu stavu včetně psychického stavu, její rozumové vyspělosti a kulturní identitě tak, aby nedocházelo k prohlubování újmy způsobené oběti trestným činem nebo k druhotné újmě.

- 22 Podle § 2 odst. 1 trestního zákoníku se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl trestný čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže je to pro pachatele příznivější.
- 23 Podle § 39 odst. 1 trestního zákoníku soud při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy; dále přihlédne k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu; přihlédne též k jeho postoji k trestnému činu v trestním řízení, zda sjednal dohodu o vině a trestu, prohlásil svou vinu nebo označil rozhodné skutečnosti za nesporné, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný, též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele.
- 24 Podle § 39 odst. 2 trestního zákoníku platí, že povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.
- 25 Podle § 39 odst. 3 trestního zákoníku soud při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem (§ 41 a 42), k době, která uplynula od spáchaní trestného činu, k případné změně situace a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Při posouzení přiměřenosti délky trestního řízení soud přihlédne ke složitosti věci, k postupu orgánů činných v trestním řízení, k významu trestního řízení pro pachatele a k jeho jednání, kterým přispěl k průtahům v trestním řízení.
- 26 Podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku může soud podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři léta, jestliže vzhledem k osobě a poměrům pachatele, zejména s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a prostředí, ve kterém žije a pracuje, a k okolnostem případu má důvodně za to, že k působení na pachatele, aby vedl řádný život, není třeba jeho výkonu.
- 27 Podle § 119a odst. 1 trestního zákoníku je trestný čin spáchán zneužitím bezbrannosti, jestliže pachatel využije toho, že jiná osoba je ve stavu, v němž není schopna utvářet nebo projevit svou vůli nebo je její schopnost utvářet nebo projevit svou vůli podstatně snížena z důvodu bezvědomí, spánku, ovlivnění návykovými látkami, nemoci, zdravotního postižení, duševní poruchy, silného ochromujícího stresu, nízkého nebo vysokého věku, překvapení nebo jiného obdobného důvodu.
- 28 Podle § 119a odst. 2 trestního zákoníku se za bezbranné z důvodu nízkého věku se vždy považuje dítě mladší 12 let.

- 29 Podle § 185 odst. 1 trestního zákoníku (před účinností zákona č. 166/2024 Sb.) platí, že kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.
- 30 Podle § 185 odst. 1 trestního zákoníku (po účinnosti zákona č. 166/2024 Sb.) platí, že kdo s jiným proti jeho seznatelné vůli vykoná soulož nebo jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, kdo jiného donutí k souloží nebo jinému pohlavnímu styku provedenému způsobem srovnatelným se souloží s jinou osobou, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.
- 31 Podle § 185 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku (před účinností zákona č. 166/2024 Sb.) platí, že odnětím svobody na pět až patnáct let bude potrestán pachatel, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let.
- 32 Podle § 185 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku (po účinnosti zákona č. 166/2024 Sb.) platí, že odnětím svobody na tři léta až dvanáct let bude potrestán pachatel, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti.
- 33 Podle § 185a odst. 1 trestního zákoníku platí, že kdo s jiným proti jeho seznatelné vůli vykoná jiný pohlavní styk než uvedený v § 185, kdo jiného donutí k jinému pohlavnímu styku než uvedenému v § 185 s jinou osobou, pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému činu nebo chování zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody až na pět let.
- 34 Podle § 185a odst. 3 písm. a) trestního zákoníku platí, že odnětím svobody na tři léta až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let.

Podstatné okolnosti předmětného trestního řízení před soudy

- 35 Nalézací soud svým prvním rozsudkem uznal obviněného vinným zvláště závažným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Za toto byl podle § 185 odst. 3 trestního zákoníku odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 5 let. Nalézací soud své rozhodnutí založil na souvislé řadě vzájemně do sebe zapadajících důkazů, především pak na výpovědi poškozené a na faktu, že se obviněný k činu doznal. Jednotlivé důkazy soud jmenoval a vyjádřil se k nim v bodech 3. – 29. rozsudku. Výpověď poškozené byla dle soudu po celou dobu konzistentní a věrohodná, neboť poškozená jednání popsala velmi konkrétně, přičemž s ohledem na její věk lze jen těžko mít za to, že by mohla předmětné jednání popsat obdobným způsobem, aniž by jej prožila. Dle soudu také nešlo dát za pravdu obviněnému v tvrzení, že nesledoval pornografický pořad, ale pouze na něj omylem přepnul, když poškozená detailně popsala, k čemu v tomto pořadu docházelo, což by nebyla během krátkého přepnutí schopna zaregistrovat. V úvahách o trestu, obsažených v bodech 31. až 39 rozsudku, neshledal nalézací soud, v rozporu s návrhem státní zástupkyně, naplnění podmínek pro uložení mimořádně sníženého trestu odnětí svobody dle § 58 odst. 1 trestního zákoníku, a to proto, že soud zohlednil přitěžující okolnosti, zejména pak, že obviněný zneužil bezbrannosti a závislosti poškozené, která se mu vzhledem ke svému věku devíti let mohla stěží ubránit. U polehčujících okolností však soud neshledal, že by v souhrnu a kvalitě přesvědčivě a výjimečným způsobem snížily závažnost trestného činu. Za polehčující také nalézací soud neshledal skutečnost, že jednání obviněného nemělo na poškozenou závažnějších následků, což však nalézací soud označil spíše za šťastnou náhodu než za výsledek snahy obviněného. Podle názoru soudu

vzhledem k nízkému věku poškozené a k tomu, že u ní psychický vývoj stále probíhá, nelze vyloučit, že by se některé následky mohly dostavit později. V neposlední řadě nalézací soud také zmínil fakt, že se obviněný činu dopustil pod vlivem alkoholu, což však rozhodně nelze mít za polehčující okolnost, především proto, že obviněný znal účinky, jaké alkohol na jeho organismus a psychiku má, a hlídání vnučky v takovém stavu bylo obecně zcela neakceptovatelné a nezodpovědné. Nalézací soud neopomněl vzít v potaz skutečnost, že obviněný sám dobrovolně nastoupil krátce po spáchání činu do protialkoholní léčby, dle názoru soudu však šlo pouze o okolnost polehčující, a nikoliv o okolnost, jež by umožnila mimořádné snížení trestu odnětí svobody. K minulosti obviněného se soud vyjádřil, že nepřihlížel k předchozím odsouzením obviněného, protože se jedná o odsouzení více než 30 let stará.

- 36 Proti rozsudku nalézacího soudu podal ihned po vyhlášení obviněný prostřednictvím svého obhájce blanketní odvolání, které nejdříve dne 3. 4. 2024 zúžil do výroku o trestu a do výroku o náhradě škody a následně jej dne 23. 5. 2024 odůvodnil. Obviněný se dle obhájce doznal k jednání, jež mu bylo kladeno za vinu, a hluboce a upřímně jej lituje. Rodičům poškozené se omluvil a nabídl peněžité odškodnění. V přípravném řízení spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení a vypovídal a státní zástupkyni navrhoval uzavření dohody o vině a trestu. Při hlavním líčení opět učinil doznání a byl připraven prohlásit vinu dle § 206c trestního řádu. Státní zástupkyně nalézacímu soudu navrhla pro obviněného mimořádné snížení trestu odnětí svobody dle § 58 trestního zákoníku. V návaznosti na to obviněný konstatuje, že považuje výrok o trestu za nesprávný, protože nalézací soud nepřihlédl dostatečně k výše zmíněným polehčujícím okolnostem. Soud se dle názoru obviněného také nedostatečně vypořádal s délkou trvání jednání, které dle soudu mělo trvat v řádu hodin, avšak dle některých výpovědí poškozené mělo trvat kratší dobu a soud náležitě nezjistil skutkový stav. Dle názoru obviněného bylo předmětné jednání malé intenzity, přičemž odkazoval na závěr v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 To 1220/2013. Obviněný následně opakoval závěry znaleckého posudku MUDr. Jiřího Pokory, které mají svědčit o možnosti jeho nápravy. Ke svým osobním poměrům uvedl, že je řádně zaměstnán a v zaměstnání neměl žádné problémy, absolvoval dobrovolně protialkoholní léčbu, dochází na pravidelné kontroly do adiktologické ambulance, má otce s vážnými zdravotními obtížemi, který by nepřežil nástup obviněného do výkonu trestu, a v neposlední řadě uvádí, že od doby spáchání činu byl on i jeho rodina vystaven tlaku ze strany veřejnosti z důvodu medializace celého případu. Obviněný uzavřel, že okolnosti případu umožňovaly aplikaci § 58 trestního zákoníku a v jeho případě k ní mělo být, vzhledem k polehčujícím okolnostem, jeho vysokému věku, nízké intenzitě jednání a žádným následkům na život poškozené, přistoupeno. Výrok o náhradě škody obviněný taktéž považoval za nesprávný, neboť má za to, že nebyl prokázán jak nárok poškozené na náhradu škody, tak ani samotná výše škody. Toto podložil opět tvrzením, že jednání nezanechalo na poškozené žádné následky. Navrhl proto odkázat poškozenou se svým nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.
- 37 O podaném odvolání rozhodl soud II. stupně v neveřejném zasedání dne 20. 6. 2024 usnesením pod č. j. 2 To 58/2024-522 tak, že byl podle § 258 odst. 1 písm. a), písm. b), písm. c) trestního řádu zrušen první rozsudek nalézacího soudu v celém rozsahu. Podle § 259 odst. 1 trestního řádu byla věc vrácena nalézacímu soudu. Odvolací soud tento postup odůvodnil tím, že nalézací soud závažným způsobem pochybil, když při existenci dvou řádně vyhotovených znaleckých posudků, vykazujících ohledně týchž skutečností naprosto rozporuplné závěry, připustil situaci, kdy se nově ustanovený znalec vyjádřil k závěrům znaleckého posudku znalce předchozího, avšak neumožnil prvotně ustanovenému znalci obhájit své závěry a polemizovat se stanoviskem později přibraného znalce. Nalézací soud měl správně provést důkaz oběma znaleckými posudky, měl vyslechnout oba znalce a při hodnocení důkazů a zjišťování skutečného stavu

věci se s oběma posudky vypořádat tak, aby bylo patrné, který z posudků převzal jako základ svého rozhodnutí a z jakých důvodů. Odvolací soud věc nalézacímu soudu vrátil, protože tak závažné procesní pochybení by odvolací soud nemohl sám, vzhledem k podstatným dopadům na výroky o vině, o trestu a o náhradě škody, zhojit.

- 38 Druhým rozsudkem nalézacího soudu ze dne 24. 9. 2024, č. j. 39 T 3/2024-550, byl obviněný opětovně uznán vinným, v totožném znění, jako v prvním rozsudku, zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, a opět byl podle § 185 odst. 3 trestního zákoníku odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 5 let a podle § 228 odst. 1 trestního řádu byl povinen nahradit poškozené náhradu nemajetkové újmy v penězích ve výši 100.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % p. a. od 24. 9. 2024 do zaplacení. Rozsudek oproti prvnímu navíc obsahoval vypořádání se se situací, na kterou odkazoval odvolací soud jako na problematickou. Vyjma toho je však téměř totožný a dále navíc obsahuje jen usnesení o nepřijetí prohlášení viny podle § 206c odst. 4 trestního řádu.
- 39 Proti druhému rozsudku nalézacího soudu obviněný podal ihned po jeho vyhlášení odvolání do výroku o trestu a do výroku o náhradě škody. Toto následně v odůvodnění odvolání dne 7. 11. 2024 zúžil do výroku o trestu. Odůvodnění odvolání je pak totožné, jako odůvodnění odvolání podané dne 23. 5. 2024. Společně s obviněným podali odvolání v jeho prospěch také jeho sestra, bratr a syn.
- 40 Odvolací soud postupoval v intencích § 254 odst. 2 trestního řádu, a ač byl odvoláními napadán pouze výrok o trestu, přezkoumal výrok o vině, a to zejména s ohledem na § 2 odst. 1 trestního zákoníku a s ohledem na účinnost novely trestního zákoníku provedenou zákonem č. 166/2024 Sb. od 1. 1. 2025. Nově uznal obviněného vinným zvláště závažným zločinem sexuálního útoku podle § 185a odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku ve znění novely provedené zákonem č. 166/2024 Sb. Podle § 185a odst. 3 trestního zákoníku byl obviněný odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 3 let, jehož výkon byl dle § 84 trestního zákoníku za použití § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 85 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let za současného vyslovení dohledu. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu byla poškozená odkázána se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy v penězích na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 254 odst. 2 trestního řádu odvolací soud přezkoumal výrok o vině, protože souvisí přímo s otázkou přiměřenosti trestu. Jednání obviněného odvolací soud ve světle novely trestního zákoníku kvalifikoval jako trestný čin sexuálního útoku, a to proto, že se mělo jednat o nepenetrační pohlavní styk realizovaný proti vůli poškozené. Odvolací soud se také zabýval novelizovaným zněním výkladového ustanovení § 119a trestního zákoníku. Podle něj je nutné vidět rozdíl mezi § 119a odst. 1, který stanoví, že je trestný čin spáchán zneužitím bezbrannosti, pakliže pachatel využije mimo jiné nízkého věku oběti, a mezi § 119a odst. 2, který stanoví, že za bezbranné je vždy nutné považovat dítě mladší 12 let. Z toho, že věk 12 let dítěte není explicitně uveden v prvním odstavci, soud vyvodil závěr, že pokud byl trestný čin spáchán proti dítěti ve věku nižším 12 let, pak nelze mít automaticky za to, že byl spáchán zneužitím bezbrannosti a je zde proto ponechán prostor pro uvážení. Na základě této úvahy odvolací soud dovodil, že v předmětné věci nelze shledat naplnění znaku zneužití bezbrannosti, jelikož ze skutkového stavu nevyplývá, že by obviněný trestný čin spáchal, protože poškozená nebyla schopna utvářet či projevit svou vůli a čelit ataku obžalovaného z důvodu nízkého věku. Poškozená dle odvolacího soudu dokonce projevila výrazný nesouhlas a bránila se mu, což dokládá, že poškozená jednání vnímala jako nesprávné, nepřírozené a nepříjemné. Vzhledem ke způsobu obrany, kdy poškozená obviněného kopala, bila a odstrkovala, nelze mít za to, že by schopnost poškozené utvářet nebo projevit svou vůli byla

z důvodu jejího věku podstatně snížena, jak požaduje ustanovení § 119a odst. 1 trestního zákoníku.

- 41 K otázce trestu odvolací soud uvedl, že obviněný se k trestné činnosti doznal v přípravném řízení při druhém výslechu a následně opakovaně i v průběhu trestního řízení, několikrát souhlasil se zahájením jednání o dohodě o vině a trestu a při hlavním líčení vyjadřoval soustavně upřímnou lítost nad svým jednáním. Obviněný také dobrovolně nastoupil do Psychiatrické nemocnice Brno k tříměsíčnímu protialkoholnímu léčení, které v plném rozsahu absolvoval a následně navázal kontakt s adiktologickou poradnou Charity Kyjov. Ze zjištění této poradny a znalce MUDr. Jiřího Pokory vyplývá, že pobyt obviněného na svobodě není nebezpečný a jeho stav po absolvované léčbě lze hodnotit jako uspokojivý. Za obviněného se postavili i jeho příbuzní, kteří mohou z důvodu častého kontaktu s ním potvrdit, že důsledně abstinguje. Obviněný také vedl řádný život, a to jak pracovní, tak i osobní. K akcentaci případu odvolací soud zmínil též fakt, že proti prvnímu rozsudku nalézacího soudu podala ve prospěch obviněného odvolání také státní zástupkyně, která se domáhala uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby, a to v trvání tří let s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání pěti let s dohledem a uložením přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 písm. h) trestního zákoníku, protože dovodila kumulativní splnění obou podmínek § 58 odst. 1 trestního zákoníku.
- 42 Odvolací soud se dále z důvodu komplexního vyhodnocení všech okolností rozhodných pro stanovení druhu trestu a jeho výměry zabýval okolnostmi případu. K jednání obviněného uvádí, že nevykazovalo žádnou vyšší míru agresivity, hrubosti, či jiné formy násilí. Obviněný měl pouze využít přítomnosti poškozené ve svém domě, kde jí dal nohy od sebe a svou nohou jí bránil vrátit nohy zpět. Dle odvolacího soudu pak ani téměř po dvou letech trvání trestního řízení nebyly zjištěny žádné konkrétní následky, a to jak nalézacím soudem, tak ani v řízení před odvolacím soudem. Soud dále zmínil nesoulad v dokazování a popisu skutku, protože zmocněnkyně poškozené ve shodě s výrokem o vině tvrdila, že jednání mělo trvat v řádu hodin v době od 15:30 do 19:45, což však bezpečně vyvrátil znalecký posudek z oboru kybernetika, odvětví elektronika, výpočetní technika, z něhož vyplynulo, že poškozená měla v předmětné době učinit několik telefonátů, které by přerušily odehrávající se čin.
- 43 Z těchto závěrů odvolací soud vyvodil, že by nepodmíněný trest odnětí svobody byl pro obviněného nepřiměřeně přísným a diskrepančním, a že účelu trestu by bylo dosaženo uložením právě trestu odnětí svobody v trvání tří let s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání pěti let.

K nesprávné aplikaci novely trestního zákoníku a určení právní kvalifikace

- 44 Odvolací soud rozhodl o odvolání obviněného a jeho příbuzných proti výroku o trestu sám rozsudkem, přičemž postupoval podle § 254 odst. 2 trestního řádu ve spojení s § 2 odst. 1 trestního zákoníku, a nově uznal obviněného vinným zvláště závažným zločinem sexuálního útoku podle § 185 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku ve znění novely provedené zákonem č. 166/2024 Sb., účinné od 1. 1. 2025 (dále také jen „*novela*“ neb „*redefinice znásilnění*“), a podle § 185a odst. 3 trestního zákoníku byl obviněnému uložen trest odnětí svobody v trvání 3 let s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 5 let. Do odůvodnění k tomu odvolací soud uvedl, že trestá obviněného za mírnější trestný čin sexuálního útoku, za který zákonodárce umožňuje uložení podmíněně odloženého trestu bez tzv. mimořádného snížení.

- 45 S hodnocením odvolacího soudu zásadně nesouhlasím. Úmyslem zákonodárce při přijetí tzv. redefinice znásilnění v žádném případě nebylo zmírnit trestání pachatelů trestných činů v sexuální oblasti na dětech. Nedošlo v tomto smyslu k žádnému zmírnění úpravy; došlo toliko k přeskupení trestné činnosti, která před novelou spadala zejména pod jiné skutkové podstaty, do nových trestných činů a redefinovaného trestného činu znásilnění.
- 46 Trestný čin sexuálního útoku vznikl seskupením jednání označeného jako „*jiný pohlavní styk, než uvedený v § 185*“ z trestného činu znásilnění, jednání spočívajícího v autoerotických praktikách z trestného činu sexuálního nátlaku, a dalších jednání nižší závažnosti. Tato jednání zákonodárce přeskupil na obecně typově více a méně závažná, nicméně závažnost konkrétního jednání obviněného se tím nikterak nezměnila.
- 47 Zjednodušeně řečeno **se mohl stát z méně závažného typu znásilnění více závažný typ sexuálního útoku, samotné jednání je ale stále stejně závažné** (k tomu, zda vůbec šlo po novelizaci o sexuální útok, či se i tak jednalo o znásilnění, nadto viz níže). Společenská nebezpečnost jednání se z pohledu zákonodárce také nikterak nezměnila.
- 48 Pokud tedy mělo být předmětné trestné jednání právně kvalifikováno jako sexuální útok, není namístě hovořit o typově nejméně závažném trestném jednání v této kategorii, jak vyplývá ze závěrů odvolacího soudu, neboť, jak je uvedeno výše, zákonodárce pod tento nový trestný čin podřadil i daleko méně typově závažné praktiky spadající dříve zejména pod trestný čin sexuálního nátlaku. Ve světle toho je třeba jednání obviněného v rámci trestného činu sexuálního útoku posoudit jako typově velmi závažné, a tedy nebylo namístě ukládat trest při samé dolní hranici trestní sazby či uvažovat o uložení podmíněného trestu odnětí svobody. Po zvážení všech přitěžujících a polehčujících okolností bylo namístě s ohledem na závažnost jednání na škále sexuálního útoku zvažovat primárně trest odnětí svobody přibližně v polovině trestní sazby.
- 49 Izolovaně z pohledu výše trestních sazeb se na první pohled může jevit trestný čin sexuálního útoku jako obecně lehce mírnější ve srovnání s trestným činem znásilnění před novelizací. Pro stanovení, jaká právní úprava je pro pachatele příznivější ve smyslu § 2 odst. 1 trestního zákoníku, však **nelze vycházet pouze z mechanického porovnání výše trestních sazeb (dolní hranice je nižší, horní hranice zůstala stejná)**. Ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. Tpjn 302/2010, které určuje kritéria pro stanovení závěru o příznivosti nového trestního zákoníku, vyplývá, že **rozhodný je výsledek srovnání trestů, které by byly při užití zákonů jako celků pachateli za konkrétních posuzovaných okolností uloženy**.
- 50 S ohledem na výše uvedené **tedy nebylo možné posoudit případ tak, že nová úprava je pro pachatele příznivější**; jeho jednání bylo trestné podle staré i nové úpravy, jeho závažnost a společenská škodlivost se nesnížila a zároveň za sexuální útok závažnějšího typu podle nové právní úpravy nebylo namístě ukládat mírnější trest než za znásilnění méně závažného typu podle staré právní úpravy. Současně samotná změna úpravy nemohla v tomto případě bez dalšího být důvodem pro zmírnění trestu, natož takto zásadní.
- 51 Dle mého názoru tedy odvolací soud pochybil, když rozhodoval podle § 254 odst. 2 trestního řádu ve spojení s § 2 odst. 1 trestního zákoníku, aplikoval novou právní úpravu a uložil obviněnému mírnější trest, když pro postup podle § 2 odst. 1 trestního zákoníku nebyl dán právní důvod, neboť novelizované znění trestního zákoníku nebylo ve svém důsledku pro obviněného příznivější.

- 52 K tomu doplňuji, že za kritickou otázku pro určení úpravy příznivější pro pachatele považuji také určení povahy trestného jednání a jeho podřazení buď pod pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, nebo pod styk provedený jiným způsobem než uvedeným v § 185 trestního zákoníku. Při této úvaze vycházím z faktu, že **obviněný při svém jednání navozoval zdání soulože tím, že sám masturboval, zatímco se velmi intenzivním způsobem dotýkal poškozené jak na genitálu, tak i na konečníku, a v průběhu činu měl zapnutý pornografický program zobrazující podle sdělení poškozené soulož. Co se týče fyzického poškození těla oběti přitom tření oblasti pohlavních orgánů a konečníku rukou s nehty může mít prakticky více destruktivní důsledky než zásah pohlavním orgánem.** Intenzita zásahu do intimní sféry oběti a intenzita traumatického zážitku by přitom měly být rozhodujícími faktory v případě posouzení, o jaký druh pohlavního styku se z pohledu trestního práva jedná, přičemž tato kritéria nelze při řešení předmětné otázky přehlížet, obzvláště pokud se jedná o případy, kdy je intenzita zásahu do intimní sféry oběti a možná traumatizace oběti tak markantní, jako v posuzovaném případě.
- 53 Nalézací soud jednání obviněného kvalifikoval jako pohlavní styk, ale podle odvolacího soudu se nejednalo o soulož ani o jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, neboť mezi tyto dle jeho názoru spadají pouze penetrační jednání. Podle úvah soudu II. stupně se tak jednalo o jiný pohlavní styk než uvedený v § 185 trestního zákoníku, tedy o jednání nepenetrační. Tato úvaha měla rovněž za následek rekvalifikaci na nový trestný čin sexuálního útoku ve smyslu § 185a trestního zákoníku.
- 54 Tento jednostranný pohled na danou problematiku je značně škodlivý a nemá oporu ani v dosavadní ustálené judikatuře Nejvyššího soudu, přičemž ke kritériím zkoumání pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží lze jmenovat rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 7 Tdo 877/2022, ve kterém je **zmíněno kritérium míry fyzického a psychického zásahu do integrity oběti a míry její traumatizace.** Odvolací soud se však v napadeném rozsudku, jak již zmiňuji níže, otázkou traumatizace poškozené zabýval více než povrchně, když v rozporu se zjištěným skutkovým stavem nepřezkoumatelně uzavřel, že dotyčná nemá žádných následků (k vadnému posouzení této otázky viz níže).
- 55 Nyní, po účinnosti zákona č. 166/2024 Sb., je dle mého názoru třeba přesvědčivě vyřešit otázku vymezení hranice mezi kvalifikováním jednání jako jiného pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží a mezi kvalifikováním jednání jako jiného pohlavního styku než uvedeného v § 185 trestního zákoníku. Odvolací soud se v této otázce řídil simplifikací, že penetrační povaha jednání je podstatou pro právní kvalifikaci jako soulože či jiného pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží, a nepenetrační jednání znamená jiný pohlavní styk než uvedený v § 185 trestního zákoníku. Toto zjednodušení nepovažuji za přiléhavé. Důvodová zpráva k zákonu č. 166/2024 Sb. uvádí, že se jevílo jako vhodné omezit trestný čin znásilnění pouze na soulož a na pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, **zejména** penetrační činy, a méně závažné sexuální praktiky, nepenetrační povahy, vyčlenit do samostatného trestného činu sexuálního útoku. Ani zákonodárce tedy nezamýšlel omezit pojem „srovnatelný se souloží“ toliko na penetrační jednání; k takovému zjednodušení neodpovídá jazykový, teleologický, ani systematický výklad zákona.
- 56 Pro ilustraci nevhodnosti zjednodušení problematiky na výklad pojmů „penetrační“ versus „nepenetrační“ jednání považuji za nutné prezentovat hypotetické příklady jednání. V praxi si lze představit případy nepenetračních aktivit jako tribadismus, frotáž, interfemorální sex, sumata, „bagpiping“, cunnilingus a další. Existuje mnoho sexuálních praktik, které jsou nepenetrační, avšak očividně soulož simulují a jsou s ní srovnatelné, v případě některých

sociálních skupin jsou pak náhradou penetračního styku [viz Jerrold S. Greenberg; Clint E. Bruess; Sarah C. Conklin (2010). *Exploring the dimensions of human sexuality*. Jones & Bartlett Learning. pp. 489–490. [ISBN 9780763797409](#), 9780763741488.] a jako takové jsou zásadním zásahem do intimní sféry jedince, a to jak po fyzické, tak nepochybně i po psychické stránce. Z pohledu zkratkovitě a nepřiléhavě argumentace odvolacího soudu v daném případě by se mohlo zdát, že taková jednání, která ze své podstaty jsou nepenetrační, by se bez dalšího posuzovala jako jiný pohlavní styk než uvedený v § 185 trestního zákoníku a jako taková by dle odvolacího soudu byla kvalifikována jako trestný čin sexuálního útoku dle § 185a trestního zákoníku.

- 57 Je nesporné, že výše zmíněné nepenetrační praktiky jsou pohlavním stykem. Zásadní otázkou však je, jestli by nepenetrační jednání, jako například zmíněný tribadismus, frotáž a další praktiky neměly být posouzeny jako pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží. Obzvláště pak v případech, kdy jsou tyto praktiky použity jako způsob útoku pachatelem, který tyto způsoby pohlavního styku preferuje, nebo v případě zákona znalého pachatele, který se vědomě vyhýbá penetračnímu pohlavnímu styku, protože ví, že by to pro něj znamenalo právní kvalifikaci jednání jako trestný čin znásilnění.
- 58 Na tuto otázku je také třeba se zaměřit v předmětném případě, kdy obviněný defacto simuloval soulož, či alespoň „*sumatu*“, když poškozené přejížděl po genitálu až ke konečníku velmi intenzivními pohyby, zatímco sám před poškozenou onanoval, smál se a v televizi měl puštěný pornografický materiál, ve kterém měli herci dle slov poškozené souložit. Na základě takto zjištěného skutkového stavu se lze oprávněně domnívat, že ze strany pachatele šlo o vědomou simulaci soulože s úmyslem se opravdové souloži vyhnout.
- 59 Odvolací soud se tedy měl řádně zabývat tím, zda nebyla v daném případě naplněna skutková podstata trestného činu znásilnění podle nové právní úpravy, neboť posuzované jednání bylo přinejmenším hraniční povahy a soulož simulovalo.
- 60 V případě, že by předmětné jednání bylo posouzeno jako trestný čin znásilnění i dle novelizovaného trestního zákoníku, nebylo by možné uvažovat o uložení trestu mírnějšího, než byl trest uložený rozsudkem soudu nalézacího a nebyl k tomu dán ani žádný důvod.
- 61 Pokud tedy odvolací soud uložil obviněnému trest odnětí svobody v délce trvání 3 let s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 5 let, pak tímto postupem hrubě vystoupil proti smyslu a účelu novelizace trestního zákoníku a přispěl k založení nepřijatelné rozhodovací praxe, kdy za mnohá možná a mírnější jednání v kategorii sexuálního útoku by již dále nešlo vhodně diferenciovat ukládané tresty.
- 62 V otázce aplikace nové právní úpravy po tzv. redefinici znásilnění a rozlišení, zda je jednání srovnatelné se souloží či nikoli, spatřuji zásadní judikatorní potenciál této stížnosti pro porušení zákona. Východiska pro posuzování výše nastíněných a obdobných jednání, která na základě této stížnosti dovodí Nejvyšší soud, pomohou při sjednocování praxe trestních soudů.

K vadnému postupu odvolacího soudu stran přezkoumání výroku o vině

- 63 K výše uvedenému dávám rovněž Nejvyššímu soudu ke zvážení otázku, **zda se měl odvolací soud vůbec zabývat porovnáním právních úprav a výrokem o vině, když výrok o vině nebyl napaden odvoláním.** Odvolání byla podána výlučně do jiných výroků a důvody v nich tvrzené se ani neblížily otázce aplikace nové právní úpravy a jiné právní kvalifikace posuzovaného trestního jednání – směřovaly primárně k argumentaci, že uložený trest je příliš přísný. Podle mého názoru není zřejmé, že byly v tomto případě naplněny podmínky pro postup podle ustanovení § 254 odst. 2 trestního řádu. Výrok o vině napaden nebyl a jako takový nabyt právní moci ještě před novelou spočívající v tzv. redefinici znásilnění, účinnou k datu 1. 1. 2025 – tím byla aplikace nové právní úpravy na pravomocné rozhodnutí o vině z povahy věci vyloučena. Odvolací soud přitom nikterak neargumentuje k otázce, proč považoval jím řešenou problematiku vztahující se výlučně k výroku o vině za související s podanými odvoláními do výroku o trestu, které se věnovaly zcela jiným otázkám.
- 64 V této souvislosti mám za to, že odvolací soud jednal toliko z vlastního podnětu a nesprávně, když v odvolání vytýkané vady nijak nesouvisely s výrokem o vině a ten nabyt právní moci; došlo proto i k porušení ustanovení § 254 odst. 2 trestního řádu.

Vadná aplikace § 119a trestního zákoníku

- 65 Rozsudek odvolacího soudu také obsahuje zjevně nesprávnou aplikaci § 119a novelizovaného trestního zákoníku. Odvolací soud ve své deliberaci uvádí, že ač ustanovení § 119a odst. 2 novelizovaného trestního zákoníku stanoví, že dítě do 12 let věku se považuje vždy za bezbranné, nelze danou právní fikci bezbrannosti bez dalšího vztáhnout k ustanovení § 119a odst. 1 novelizovaného trestního zákoníku a uzavřít, že každý trestný čin spáchaný proti dítěti mladšímu 12 let byl spáchán zneužitím bezbrannosti. Jako hlavní důvod pro svůj závěr uvádí, že pokud by byl záměr zákonodárce opačný, pak by v § 119a odst. 2 trestního zákoníku výslovně zmínil i bezbrannost z důvodu § 119a odst. 2 trestního zákoníku. V tomto případě tedy odvolací soud také konstatuje, že je na věk oběti ve smyslu posouzení bezbrannosti nutné pohlížet dále pouze jako na podpůrné kritérium a je třeba otázku posouzení zneužití bezbrannosti posuzovat dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu (sp. zn. 7 Tdo 317/2018, sp. zn. 7 Tdo 833/2021). Z důvodu obrany poškozené, kdy tato obviněného tloukla pěstmi, křičela a viditelně dávala najevo svůj nesouhlas s jednáním, pak i přes její nízký věk odvolací soud zneužití bezbrannosti nedovodil. V těchto úvahách odvolací soud očividně užil jen systematického výkladu znění zákona.
- 66 Značnou problematičnost pak spatřuji v odlišném výkladu a v aplikaci ustanovení § 119a novelizovaného trestního zákoníku od aktuální komentářové literatury, ve které se uvádí: „Odpovědnost za znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea třetí nastává jak v případě, kdy se oběť do stavu bezbrannosti dostala vlastním jednáním (například opitím se či aplikací drog), tak i tehdy, je-li stav bezbrannosti výsledkem objektivních okolností (například oběť trpí duševní poruchou nebo je mladší dvanácti let – srov. § 119a odst. 2)“ [ŠČERBA, Filip. § 185 [Znásilnění]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2025. Dostupné na beck-online.cz, marg. č. 38.] Podobného výkladu je také možné se dobrat užitím jazykového či teleologického výkladu.
- 67 Předmětný názor odvolacího soudu je rovněž v přímém rozporu s důvodovou zprávou k zákonu č. 166/2024 Sb., kterým byl novelizován trestní zákoník: „*Za účelem posílení právní jistoty se navrhuje přímo v zákoně stanovit věkovou hranici, do jejíhož dosažení bude oběť vždy považována za bezbrannou z důvodu nízkého věku.*“, a dále: „*Zneužití bezbrannosti pokrývá situace, kdy oběť není schopna svobodně utvářet svou vůli nebo projevit nesouhlas s jednáním*

pachatele nebo jsou tyto schopnosti podstatně (výrazně) sníženy z důvodu objektivní překážky, mezi které je výslovně podřazen i silný ochromující stres a překvapení.“ Samotným smyslem a účelem zákona č. 166/2024 Sb. přitom je mimo jiné ochrana obětí trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, o to více obětí bezbranných.

- 68 Argumentace odvolacího soudu, že obviněný nemohl zneužít bezbrannosti, protože se poškozená jednání bránila boucháním a kopáním a vyjadřovala slovní nesouhlas, je podle mého názoru naprosto nesprávná. Je sice neoddiskutovatelné a úctyhodné, že se poškozená i přes svůj nízký věk snažila útoku obviněného ubránit, avšak to nic nemění na faktu, že jako devítiletá nebyla po psychické a ani fyzické stránce natolik vyspělá, aby se mohla útoku obviněného účinně bránit. Důležité je také zmínit, že ač se obviněný snažil v průběhu řízení prezentovat jako aktivní starší muž, stále je zaměstnán jako dělník kompostárny, strojník stavebních strojů a řidič kolového traktoru (viz č. l. 314), a jako takový jistě stále disponuje značnou fyzickou silou, proti které obrana devítileté poškozené nemohla být úspěšná.
- 69 I v této oblasti podle mého přesvědčení tkví judikatorní potenciál této stížnosti, neboť výklad pojmu bezbrannost po novele bude kruciólní pro postup trestních soudů v obdobných případech.

Závažné vady dokazování

- 70 Dále uvádím, že základní teze, vyplývající z právních předpisů a dosavadní prejudikatury, kterými by se trestní soudy měly řídit v případě ukládání podmíněného trestu odnětí svobody v případě trestné činnosti v sexuální oblasti, recentně přehledně shrnul Ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 17/24: „*V rámci posuzování, zda obecné soudy rozhodnutí o uložení podmíněného trestu odnětí svobody založily na pečlivém zkoumání všech relevantních okolností případu, je nutné se zabývat zejména následujícími aspekty. Je třeba posoudit, zda trestní soud vzal v úvahu všechny okolnosti relevantní pro stanovení trestu, zda se nedopustil nesrovnalostí a nelogičností v odůvodnění výroku o trestu, zda neignoroval některé zjištěné okolnosti nebo je neopomenul promítnout do úvah o druhu a výměře trestu, zda dostatečně odůvodnil celkový výsledek zvažování okolností podstatných pro stanovení druhu a výměry trestu, jakož i polehčujících a přitěžujících okolností, zda nedošlo k opomenutí podstatného důkazu anebo k iracionálním skutkovým závěrům či závěrům, které jsou v extrémním rozporu s provedenými důkazy, popř. zda úvahy obecného soudu nejsou zcela nepřezkoumatelné či založené na procesně nepoužitelných důkazech [přiměřeně Vučković, body 60-62, M. G., body 121–123, a nález Ústavního soudu ze dne 6. října 2020 sp. zn. III. ÚS 1412/20 (N 195/102 SbNU 226), bod 43]*“.
- 71 V posuzovaném případě se ovšem odvolací soud při ukládání trestu těmito východisky, která vytyčil Ústavní soud, neřídil.
- 72 V prvé řadě je nutné důrazně upozornit na absenci vlastního dokazování ze strany odvolacího soudu a na to, k jakým skutkovým zjištěním soud II. stupně v rámci odůvodnění rozsudku nakonec dospěl. Odvolací soud totiž v předmětné věci neprováděl, kromě potvrzení o zaplacení náhrady nemajetkové újmy v penězích, žádné vlastní dokazování a za této situace se odchýlil od skutkových zjištění učiněných nalézacím soudem. Tohoto hrubého porušení zákona se odvolací soud dopustil za situace, kdy rozhodoval sám ve věci rozsudkem, čímž porušil zákon v ustanovení § 259 odst. 3 trestního řádu. Odvolací soud výše popsáním způsobem také porušil zákon v ustanovení § 263 odst. 7 trestního řádu, když v rozporu s jeho zněním přihlížel jen a pouze k důkazům provedeným v hlavním líčení před nalézacím soudem, přičemž se naprosto odchýlil od jejich hodnocení ze strany nalézacího soudu. Tímto také porušil zásady přímosti

(§ 2 odst. 11 trestního řádu) a bezprostřednosti (§ 2 odst. 12 trestního řádu), které mají zajistit, aby skutkový stav hodnotil vždy soud, který provádí dokazování, a který je o obsahu důkazů a souvislostech mezi nimi nejlépe informován (viz body 40-46 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2024, č. j. 8 Tz 18/2024-426).

73 K jednotlivým pochybením v dokazování a souvisejícím vadným závěrům viz níže.

a) Závažnost jednání

74 Primárně si dovoluji poukázat na přehodnocení otázky závažnosti jednání ze strany odvolacího soudu. Ten se dopustil hrubého zjednodušení a bagatelizace skutkového stavu, když zásadně přehlížel skutková zjištění prokázaná nalézacím soudem a bez dokazování, toliko na základě odvolání obviněného, vytvořil vlastní verzi jednání neodpovídající prokázanému skutkovému stavu, která jednostranně prospívala obviněnému.

75 V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud uvedl, že *„jednání obviněného nevykazovalo žádnou vyšší míru agresivity, hrubosti nebo jiné formy násilí, podle skutkových závěrů soudu prvního stupně pouze využil přítomnosti nezletilé ve vlastním domě a poté, kdy dal nohy poškozené od sebe, jí svou nohou bránil nohy vrátit zpět.“* (viz bod č. 45 napadeného rozsudku). Tento popis jednání zcela neodpovídá skutkovému stavu tak, jak byl zjištěn.

76 Soud prvního stupně k závažnosti jednání obviněného uvádí následující: *„nešlo o jednorázový sexuální atak, který by trval maximálně několik málo minut. Jednání obžalovaného bylo stupňované, obžalovaný nedbal zjevného nesouhlasu poškozené a toho, že se brání a pokračoval v ukájení svého sexuálního pudu jak na své osobě, tak v osahávání poškozené. Nelze rovněž pominout, že přitom měl zapnutou televizi s pornografickým programem. Zásah do sexuální sféry poškozené je tedy zřejmý, neoddiskutovatelný a není nikterak zanedbatelný, aby se dalo mluvit o mimořádnosti ve smyslu § 58 trestního zákoníku. Rovněž nelze odhlédnout od jednání obžalovaného po předmětném skutku. Obžalovaný apeloval na poškozenou, aby si předmětné jednání nechala pro sebe, neříkala o něm rodičům, jinak nebudou kamarádi. Když na něj poškozená křikla, že by si měl najít psychologa, odvětil, že to by měla ona. Stejně tak, když se k obžalovanému dostavil otec poškozené, obžalovaný své jednání nejprve popřel.“* (viz bod 35 prvního rozsudku nalézacího soudu). I tento popis jednání však lze označit za mírnější v porovnání se skutečnostmi vyplývajícími z výpovědi poškozené, například že obviněný se měl po celou dobu poškozené i přes její pláč vysmívat, a že bezprostředně po činu měl při vaření čaje tento ostentativně míchat svým neumytým prstem, kterým se měl buď sebe, nebo poškozené dotýkat na genitálu (viz č. l. 100-108).

77 Za žádných okolností tak nelze přisvědčit závěru odvolacího soudu, že se v předmětné věci jednalo pouze o využití přítomnosti poškozené v domě obviněného, které nevykazovalo žádnou vyšší míru agresivity, hrubosti nebo jiné formy násilí. Ze zjištěného skutkového stavu naprosto jasně vyplývá, že si obviněný počínal s určitou premeditací, když si před činem připravil *„atmosféru“* zapnutím pornografického filmu a lstí k sobě přilákal poškozenou, aby mu ukázala hru, kterou hrála na mobilním telefonu, a aby se k němu šla zahřát pod deku. O premeditaci činu také svědčí fakt, že se obviněný obdobného chování již jednou měl dopustit, avšak oběť tehdejšího útoku utekla ještě před jeho započítím. Obviněný měl dotýcnou, taktéž svou příbuznou, škrabat na vnitřní straně stehna a blížít se ke genitálu a později ji měl líbat na hýždě, když toto jednání dotýcnou vylekalo, a tak utekla na toaletu (viz č. l. 330). Toto jednání však

nebylo ze strany orgánů činných v trestním řízení dále prověřováno, protože nesplňovalo znaky pro zahájení úkonů trestního řízení (viz č. l. 326).

b) Následky jednání na oběť

- 78 U nalézacího a odvolacího soudu pak mám za to, že oba pochybily, když nedostatečně zkoumaly dopady jednání na poškozenou (zejména v případě soudu odvolacího), a že v tomto směru také prováděly nedostatečné dokazování. Zejména je třeba poukázat na dlouhou dobu trvání útoku, na jeho povahu a na věk poškozené.
- 79 Z průběhu odvolacího řízení je zřejmé, že odvolací soud učinil závěr o psychickém stavu poškozené, a to pouze na základě důkazů provedených před soudem I. stupně. Samotný závěr o stavu poškozené je velmi stručný, když svou délkou činí polovinu bodu č. 45 napadeného rozsudku, a i s ohledem na odbornost je naprosto nedostatečný.
- 80 Pochybení spatřuji především v absenci znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie ve vztahu k dopadům jednání na zdravotní stav poškozené. Vypracování tohoto znaleckého posudku bylo dokonce ze strany zmocněnkyně poškozené navrhováno (viz č. l. 368), avšak bylo ze strany Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje zamítnuto, a to z důvodu prevence sekundární viktimizace a protože měl tento orgán za to, že by byl znalecký posudek neúčelný, neboť policejní orgán nemá pochybnosti o věrohodnosti poškozené (viz č. l. 373). Nalézací soud však své závěry ve vztahu k dopadům na zdravotní stav poškozené odůvodnil alespoň zčásti dostatečným způsobem, a navíc tak činil na základě aktuálních zjištění z výpovědí rodičů přítomných na veřejném zasedání. Zásadně neakceptovatelný je závěr odvolacího soudu, učiněný navíc po velmi dlouhé době od trestného činu, týkající se zásahu do psychosexuálního vývoje nezletilé, který jde velmi lehce zjednodušit na holé tvrzení, že jednání nezanechalo na poškozené žádné následky. Tvrzení odvolacího soudu v bodě 45. napadeného rozsudku, že *„Ani v průběhu soudního řízení, konaném v prvním stupni od března 2024, nebo v odvolacím řízení, nebyly soudům předloženy žádné argumenty, natož důkazy, které by potvrzovaly pozdější změny v chování nezletilé poškozené, dodatečně nastalou potřebu odborné pomoci, terapie, apod.“*, označuji za alibistické, neboť předseda senátu odvolacího soudu absenci těchto důkazů mohl jednoduše zhojit například přibráním znalce podle § 205 odst. 1 trestního řádu. Za této situace lze právní závěr odvolacího soudu v této otázce označit za nepřezkoumatelný.
- 81 Závěr odvolacího soudu neodráží v žádném případě ani vědecké poznatky ze studií, které zkoumaly následky sexuálního zneužívání na dětech. V jedné z těchto studií bylo zjištěno, že dvě třetiny dětí, které zažily sexuální zneužívání, vykazovaly navrácení k normálnímu psychologickému stavu již po době 12-18 měsíců od činu [Kendall-Tackett, K. A., Williams, L. M., & Finkelhor, D. (1993). Impact of sexual abuse on children: A review and synthesis of recent empirical studies. *Psychological Bulletin*, 113(1), 164–180. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.1.164>]. Zjištění této vědecké studie tedy přesvědčivě vyvrací závěr odvolacího soudu, že *„ani s odstupem téměř dvou let od inkriminované události nebylo zjištěno, že by v důsledku jednání obžalovaného došlo k zásahu do psychosexuálního vývoje nezletilé“* (bod 45 napadeného rozsudku), neboť by nyní poškozená již neměla jevit viditelné znaky možných následků sexuálního zneužití. Přitom, jak uvádí i zmocněnkyně poškozené ve svých vyjádřeních k odvoláním (viz např. č. l. 596), prvotní zjištění orgánů činných v trestním řízení naznačovala velmi závažné dopady na psychologický stav poškozené. Tento závěr vyplývá jak ze samotné výpovědi poškozené, která po činu měla

noční můry, problémy se spaním a zvracela a také se opakovaně vyjadřovala, že obviněného již nikdy nechce vidět (viz č. l. 100-108). V říjnu roku 2023 také mělo dojít k incidentu, kdy poškozená přistihla své rodiče v noci při pohlavním styku a následkem toho odmítala podle výpovědi matky poškozené komunikovat se svým otcem, protože je dle poškozené stejný jako obviněný (viz č. l. 438-439). Tato prvotní zjištění z trestního řízení nepochybně naznačují hluboké dopady na duševní stav poškozené. Je pravdou, že po určité době se dostavilo v tomto ohledu tvrzené zlepšení (viz např. č. l. 442-443), avšak poškozená vyjadřuje opakovaně pochopitelnou nevoli se k činu vracet a negativně reaguje i na zmínku o obviněném (opět viz č. l. 438-439). Toto chování by mohlo podle dostupných vědeckých zdrojů naznačovat například stav disociace a represe vzpomínek na jednání, kdy se nejedná o znak vyrovnání se se sexuálním zneužíváním, avšak o jeho následek u některých emočně plošších jedinců, který však může předznamenat jiné behaviorální problémy v pozdějším věku [Hébert M, Langevin R, Oussaïd E. Cumulative childhood trauma, emotion regulation, dissociation, and behavior problems in school-aged sexual abuse victims. *J Affect Disord.* 2018;225:306-312. doi:10.1016/j.jad.2017.08.044]. U obětí, u kterých byl zjištěn stav disociace, pak byl velmi často zjištěn jev opožděného nástupu posttraumatické stresové poruchy, což dle závěrů článku „Pathways to PTSD, Part II: Sexually Abused Children“ činí z disociace jeden z nejsilnějších prediktorů PTSD [Kaplow JB, Dodge KA, Amaya-Jackson L, Saxe GN. Pathways to PTSD, part II: Sexually abused children. *Am J Psychiatry.* 2005;162(7):1305-1310. doi:10.1176/appi.ajp.162.7.1305]. Touto otázkou se však nikdo nezabýval, ač bez jejího vyřešení zjevně nelze učinit závěr o následcích jednání obviněného.

- 82 Existují i další možné následky, které se projevují objektivně normálním stavem poškozeného, ale mohou předznamenávat vážnější problémy pramenící z nesprávného zpracování traumatu. Komplexní otázku duševního stavu poškozené však zásadně není možné vyřešit na základě zprávy z krizového centra, kam poškozená došla pouze jednou, zprávy ze školy a z výpovědi rodičů. Za naprosto nepřijatelný tedy označuji postup odvolacího soudu, který částečně převzal argumentaci nalézacího soudu v tom ohledu, že se v době konání veřejného zasedání nejeví, že by čin měl závažnější následky na stav poškozené, avšak nelze vyloučit následky, které by se projeví v pubertě, či v dospělosti. Odvolací soud ale tento závěr zcela simplifikoval na holé tvrzení, že jednání obviněného na poškozené nezanechalo žádných následků jak fyzických, tak psychických, přičemž tento závěr má vyplývat z důkazní situace. Takový postup však mám za hrubou bagatelizaci následků trestného činu na poškozenou, přičemž v důsledku tohoto zlehčování by mohlo dojít i k vážné sekundární viktimizaci poškozené, která by se mohla cítit být závěry soudu nepodpořena. Navíc taková bagatelizace nemá podklad v provedeném dokazování. Jak například vyplývá ze sice krátkého, ale zato odborného poskytnutí informace ohledně péče od psychologa Mgr. Adama Čmiela (viz č. l. 289), se dle jeho názoru u poškozené objevila obvyklá známka značné traumatizace, tedy že se poškozená v blízké době po činu k celé věci excesivně vyjadřovala. Tento také doporučil svěřit poškozenou do péče odborníků, kteří se na danou problematiku specializují. Sama poškozená pak při výslechu (viz č. l. 105) uvádí, že musí říci psychologovi o tom, co jí udělal obviněný. Rodiče poškozené také už od začátku vypovídali, že poškozené bylo po činu na zvracení, měla neobvyklé reakce na běžné podněty okolí, jako například na mazání ekzému své sestry (viz č. l. 438). Tyto všechny skutečnosti odvolací soud přehlížel a nezabýval se jimi, i když jsou prokazatelně několikrát zmíněny v trestním spise.

Důsledek závažných vad dokazování

- 83 Odvolací soud tak svým postupem jednoznačně rozhodoval nedůvodně ve prospěch obviněného, když v rozporu s právními závěry nalézacího soudu činil závěry nové, vycházející z jeho obhajoby. Zároveň také ale přehlížel skutečnosti obsažené v trestním spise a soustavná podání zmocněnkyně poškozené odkazující na tyto skutečnosti.
- 84 Veškerá výše **uvedená pochybení soudu tak vedla k zásadní bagatelizaci závažnosti spáchaného trestného činu** v trestním řízení a svými závěry zlehčujícími následky jednání tak mohla nepřímo způsobit sekundární viktimizaci poškozené, a to už nyní, či v blízké budoucnosti.

Vadná aplikace § 39 trestního zákoníku

- 85 Další pochybení odvolacího soudu spatřuji v nedůsledné aplikaci § 39 odst. 1, odst. 2, odst. 3 trestního zákoníku, v jejímž důsledku byl obviněnému uložen trest, jenž je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu.
- 86 Nalézací soud v odůvodnění rozsudku ve svých úvahách o trestu (viz body 46-56 jeho druhého rozsudku) velmi pečlivě a vyčerpávajícím způsobem uvádí důvody, proč obviněnému uložil nepodmíněný trest odnětí svobody. Vyjadřuje se jednotlivě k polehčujícím i k přitěžujícím okolnostem, vysvětluje, proč se neztotožnil s návrhem obhájce a státní zástupkyně, a proč v daném případě nepřichází v úvahu postup podle § 58 trestního zákoníku. Ač zmiňuje přitěžující okolnost využití bezbrannosti ke spáchání činu, tuto vzápětí vylučuje, neboť je již obsažena ve skutkové podstatě trestného činu znásilnění podle § 185 odst. 1 trestního zákoníku ve znění před novelizací. Jako přitěžující okolnost nebral v potaz ani starší odsouzení obviněného, neboť byla již dávno zahlazena. Z polehčujících okolností jmenuje doznání obviněného podle § 41 písm. l) trestního zákoníku a také upřímnou lítost ve smyslu § 41 písm. o) trestního zákoníku. Nalézací soud také vzal v potaz snahu obviněného se protialkoholně léčit. K osobním poměrům obviněného nalézací soud uvádí, že je nelze mít za mimořádné. Obviněný platí hypotéku a jeho rodina na něm není finančně závislá. Zdravotní stav obviněného také není v žádném ohledu neobvyklý a je přiměřený jeho vyššímu věku. Obviněnému pak dle nalézacího soudu přitěžuje fakt, že před hlídáním vnučky nezodpovědně požil alkohol, i když znal následky alkoholu na svůj organismus. Soud I. stupně taktéž poukázal na aktuální rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tz 18/2024, dle kterého je trest nespojený s odnětím svobody uložený v případě sexuální trestné činnosti na dítěti trestem výrazně mírným a nedostatečně reflektujícím postavení zvláště chráněné oběti, jak vyplývá z rozsudků Evropského soudu pro lidská práva ve věci Vučkovič proti Chorvatsku a M. G. proti Litvě.
- 87 Odvolací soud své stručné úvahy o výši trestu vyložil v bodech 44-48 odůvodnění napadeného rozsudku. Ve svých úvahách uvádí pouze to, že soud při stanovení výše trestu zvažoval všechny poznatky o obviněném, okolnosti případu a následky uvedené v rozsudku. Dle jeho názoru by byl nepodmíněný trest odnětí svobody pro pachatele nepřiměřeně přísný a diskrepanční, přičemž trest odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu splňuje zásadu přiměřenosti vyjádřenou v § 38 odst. 2 trestního zákoníku. Dalšími argumenty odvolacího soudu obsažené v části úvahy o trestu je zhodnocení závažnosti jednání obviněného a jeho následků na poškozenou, ke kterému jsem se vyjádřila výše, a také úvaha o trvání jednání obviněného. Tato úvaha odvolávající se na znalecký posudek z oboru kybernetika, odvětví elektronika, výpočetní technika, a protokolu o vyhodnocení datového obsahu paměti mobilního

telefonu obviněného a výpisu hovorů z mobilního telefonu poškozené ústí v závěr, že jednání, přesněji útok, nemohlo trvat v řádu hodin, jak dle odvolacího soudu tvrdil soud nalézací.

a) zhodnocení přitěžujících okolností

88 Z popisu skutku nalézacím soudem a z jeho zjištění je jednoznačné, že obviněnému musí přitěžovat okolnost, že spáchal trestný čin s rozmyslem dle § 42 písm. a) trestního zákoníku. O tom vypovídá způsob provedení činu, o premeditaci vypovídá to, jak již bylo uvedeno shora, že si obviněný pro svůj čin vytvořil atmosféru v podobě zapnutí pornografického programu na své televizi, a pod záminkou zájmu o mobilní hru „Roblox“, kterou poškozená hrála na svém mobilním telefonu, ji lstivě přilákal blíže k sobě, kde jí řekl, že jí svědčí v okolí genitálu, a že jí musí poškrábat. Dle výpovědi poškozené byl také již předem svlečený pod dekou, kterou měl následně před započítím masturbace odhodit (viz č. l. 100-106). Jako další přitěžující okolnost je nutné zvážit spáchání trestného činu zvláště ponižujícím a lstivým způsobem ve smyslu § 42 písm. c) trestního zákoníku. V jednání obviněného spatřuji jednoznačnou vůli ponížit poškozenou vážným způsobem, neboť se měl v průběhu jednání poškozené zlým způsobem smát a po činu se ji pokoušel izolovat tvrzeními, že o činu nikomu nemá říkat, nebo „nezůstanou kamarády“ a také měl poškozené uvařit čaj, který před poškozenou viditelně zamíchal prstem, kterým se měl při jednání dotýkat svého genitálu a genitálu poškozené. V takovém chování jednoznačně spatřuji úmysl způsobit poškozené značné utrpení a tomuto se ještě vysmívat. Obviněný dále porušil zvláštní povinnost chránit dítě svěřené jemu krátkodobě do péče, tím, že poškozenou pohlavně zneužil. V tom lze spatřovat naplnění přitěžující okolnosti dle § 42 písm. e) trestního zákoníku. V neposlední řadě je dle mého názoru naplněna podmínka pro přičtení přitěžující okolnosti podle § 42 písm. k) trestního zákoníku. Obviněný svým činem poškozené způsobil větší škodlivý následek, což dokládá fakt, že mu nalézací soud uložil povinnost nahradit poškozené nemajetkovou újmu ve výši 100 000,- Kč, která je dle § 138 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku škodou větší.

89 Odvolací soud se k přitěžujícím okolnostem v odůvodnění napadeného rozsudku vůbec nevyjadřuje, ani je žádným způsobem nezmiňuje a v jeho úvahách o trestu tedy úplně absentují.

90 Odvolací soud závažným způsobem pochybil, když ve vztahu k přitěžujícím okolnostem neuvedl vůbec žádné informace, a to ani pro případně žádné okolnosti obviněnému dle jeho názoru nepřitěžují. Tím způsobil nepřezkoumatelnost svých právních závěrů v této otázce. Lze tedy uzavřít, že přitěžující okolnosti nebyly v předmětné věci správně vyhodnoceny.

b) zhodnocení polehčujících okolností

91 Obviněnému jednoznačně polehčuje okolnost, že dobrovolně nahradil způsobenou škodu, dle § 41 písm. j) trestního zákoníku, že se k trestnému činu doznal, dle § 41 písm. l), a že projevil upřímnou lítost podle § 41 písm. o) trestního zákoníku. Nalézací soud správně dovodil, že obviněnému nelze jako polehčující okolnost přiznat podle § 41 písm. p) trestního zákoníku to, že před spácháním trestného činu vedl řádný život. Proti přiznání této polehčující okolnosti svědčí především alkoholismus obviněného a také pokus o spáchání obdobného činu v minulosti na sestřenici poškozené (viz č. l. 326).

92 V rozporu se závěrem soudu nalézacího, který měl podklad ve zjištěném skutkovém stavu a v provedeném dokazování, odvolací soud bez dalšího seznal, že obviněný před spácháním činu žil řádným způsobem života. Aby tato okolnost mohla obviněnému polehčovat, nesmí

existovat žádné důvodné pochyby o jeho předchozím řádném způsobu života či o jeho bezúhonnosti.

- 93 Odvolací soud jako polehčující okolnost přičítá obviněnému k dobru i údajné stabilní a vstřícné rodinné prostředí, o čemž mají svědčit odvolání podaná v jeho prospěch ze strany jeho sestry, bratra a syna. Je však také možné, že tato společná akce příbuzných obviněného není důkazem o jeho dobrém a stabilním rodinném zázemí, nýbrž vcelku obvyklou reakcí širší rodiny na sexuální zneužití. Ze současných vědeckých poznatků totiž vyplývá, že v případech, kdy se širší rodina dozvěděla o intrafamiliálním sexuálním zneužívání, v 73 % ze vzorku dotázaných byli proti potrestání svého pokrevně příbuzného pachatele [Stroud DD. *Familial support as perceived by adult victims of childhood sexual abuse*. *Sex Abuse*. 1999 Apr;11(2):159-75. doi: 10.1177/107906329901100206. PMID: 10335567.]. Tato reakce může mít pak různý původ, avšak často bývá důvodem snaha o zachování dobré pověsti rodiny. V daném případě, kdy je sporné, zda se jedná o reakci rodiny na medializaci pohlavního zneužívání, či opravdu o dobré rodinné zázemí obviněného, a právní závěr odvolacího soudu není nijak důkazně podložen, nelze bez dalšího brát tuto okolnost jako polehčující.
- 94 Za více než diskutabilní také označuji právní závěr odvolacího soudu, který jako polehčující okolnost přičetl obviněnému k dobru fakt, že v jeho prospěch podala odvolání proti prvnímu rozsudku nalézacího soudu také státní zástupkyně. Je pravdou, že výčet polehčujících okolností v § 41 trestního zákoníku je pouze demonstrativní, ovšem fakt, že státní zástupkyně využila v trestním řízení svého práva a podala odvolání, obzvláště ještě proti prvnímu rozsudku nalézacího soudu, nelze označit za mimořádný, obviněnému polehčující a vázající se obsahově k osobě obviněného nebo k trestnému činu, jak dle komentářové literatury zákon vyžaduje. „Z hlediska obsahu se polehčující a přitěžující okolnosti mohou vztahovat k následku nebo k účinku trestného činu, ke způsobu jednání, k osobě pachatele, k subjektivní stránce trestného činu a k jeho pohnutce nebo k jiné skutečnosti a některé z nich se v tomto směru prolínají.“ [PÚRY, František. § 41 [Polehčující okolnosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 834, marg. č. 1.].
- 95 Za správné pak lze mít posouzení snahy obviněného o protialkoholní léčení, které značnou měrou svědčí v jeho prospěch, neboť se mu podrobil dobrovolně bez jakéhokoliv donucení a konečně celé tříměsíční ústavní protialkoholní léčení úspěšně absolvoval s velmi pozitivní výstupní prognózou.
- 96 V případě polehčujících okolností lze opět učinit závěr, že odvolací soud tyto posoudil nesprávně.

Následky vadné aplikace § 39 trestního zákoníku

- 97 V návaznosti na výše uvedené konstatuji, že vychází-li se při určování výměry v rámci trestní sazby určitého trestu zpravidla z poloviny této sazby, jež se následně koriguje oběma směry prostřednictvím kritérií stanovených v § 39 trestního zákoníku (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2017, I. ÚS 9/17), bylo s ohledem na množství okolností obviněnému přitěžujících a s ohledem na okolnosti polehčující nutno zvažovat uložení trestu odnětí svobody v polovině trestní sazby § 185 odst. 3 trestního zákoníku. Mám tak za to, že nalézacím soudem, který obviněnému uložil nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 5 let, aniž by vzal v potaz všechny výše zmíněné relevantní okolnosti případu, byl uložen mírný trest.

- 98 Odvolací soud se pak v tomto ohledu dopustil hrubého porušení zákona, když uvedl, že zvažoval podmínky ustanovení § 38 a § 39 trestního zákoníku, avšak následně bez provádění dokazování zohlednil pouze okolnosti polehčující a bez kritického srovnání s průběhem předchozího řízení a v něm zjištěnými skutečnostmi přebíral tvrzení z odvolání obviněného a jeho příbuzných, zatímco odvolání zmocněnkyně poškozené a skutečnosti uvedené v jejích vyjádřeních k odvoláním obviněného a jeho příbuzných nekriticky vyvrátil. Ač odvolací soud v odůvodnění ke zmírnění trestu uvádí, že přihlédl ke všem okolnostem, tak přitěžující okolnosti vůbec nezmiňuje a explicitně nejmenuje ani okolnosti polehčující.
- 99 Důsledkem tohoto postupu je tak absolutní nepřezkoumatelnost úvah odvolacího soudu o trestu a uložení nepřiměřeně mírného trestu, a tudíž založení zřejmého nepoměru mezi uloženým trestem a povahou a závažností trestného činu ve smyslu § 266 odst. 2 trestního řádu.
- 100 V návaznosti na výše zmíněné si ještě dovoluji odkázat na závěr Nejvyššího soudu z rozsudku ze dne 10. 7. 2024, č. j. 8 Tz 18/2024-426, konkrétně na body 59-61, ve kterém Nejvyšší soud shledal obdobné porušení zákona ve vadné aplikaci § 39 trestního zákoníku ze strany Krajského soudu v Brně.

Možné porušení mezinárodněprávních závazků v oblasti ochrany lidských práv

- 101 V neposlední řadě je třeba upozornit na související širší aspekty ukládání trestů pachatelům sexuální trestné činnosti. Nepřiměřeně mírným trestáním tohoto typu trestné činnosti se ve své judikatuře podrobně zabýval Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“), jenž ve svých rozhodnutích opakovaně shledal, že **zmírnění trestu pachateli sexuálního trestného činu za předpokladu, že pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky, může být na straně státu považováno za porušení pozitivních závazků plynoucích z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod** (dále jen „Úmluva“).
- 102 Konkrétně je třeba upozornit na závěry ESLP plynoucí z rozsudku ze dne 12. 12. 2023 o stížnosti č. 15798/20 ve věci Vučković proti Chorvatsku. V předmětné věci se ESLP zabýval stížností stěžovatelky, jež byla ve svém zaměstnání opakovaně sexuálně napadena svým kolegou. Za tuto trestnou činnost byl pachatel odsouzen prvostupňovým soudem k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců, přičemž uložený trest byl následně na podkladě pachatelem podaného odvolání zmírněn na trest obecně prospěšných prací. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala stěžovatelka stížnost k ESLP, v níž uvedla, že stát nesplnil své závazky plynoucí z čl. 3 a čl. 8 Úmluvy, neboť trest, který byl pachateli uložen, nebyl přiměřený spáchanému trestnému činu a nebyl ani pro pachatele dostatečně odrazující. ESLP v předmětné věci konstatoval, že vnitrostátní soudy nevzaly v potaz řadu faktorů, které byly podle vnitrostátního práva relevantní při rozhodování o trestu, jako jsou následky trestného činu (vznik posttraumatické stresové poruchy, dlouhé absence stěžovatelky v jejím zaměstnání), chování pachatele po činu či jeho zjevný nedostatek lítosti či snahy nahradit stěžovatelce způsobenou škodu. Odvolací soud nadto dospěl k závěru o důvodnosti zmírnění uloženého trestu výhradně s ohledem na skutečnost, že od spáchání trestného činu uplynuly čtyři roky a pachatel se žádné další trestné činnosti nedopustil. Postup odvolacího soudu, jenž zmínil pachateli uložený trest bez řádného odůvodnění a bez zohlednění zájmů oběti, pak dle ESLP svědčí o jisté shovívavosti státu při trestání násilí na ženách, na místo důrazného sdělení, že tato trestná činnost nebude tolerována. Shovívavost při trestání pak dle ESLP může odradit oběti od nahlášení trestných činů. Jelikož stát v předmětné věci nedostál svým závazkům na náležité potrestání sexuálního násilí, bylo na stěžovatelce

spácháno, ESLP v závěru svého rozhodnutí konstatoval, že došlo k porušení čl. 3 a čl. 8 Úmluvy.

- 103 Obdobně se ESLP vyjádřil i ve svém rozsudku ze dne 20. 2. 2024 o stížnosti č. 6406/21 ve věci M.G. proti Litvě. V předmětné věci ESLP rozhodoval o stížnosti stěžovatele, jehož se ve věku 17 let v jejich společném obydlí pokusil znásilnit partner jeho tety. Za tento trestný čin byl pachatel prvostupňovým soudem odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Odvolací soud následně uložený trest zmínil na trest odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu, neboť shledal, že účelu trestu může být dosaženo i bez jeho přímého výkonu. Nejvyšší soud následně potvrdil správnost rozhodnutí odvolacího soudu. Ve své stížnosti k ESLP stěžovatel namítal porušení čl. 6 Úmluvy, a to s ohledem na délku řízení a na excesivně nízký trest, jenž byl pachateli uložen. Stěžovatel v tomto ohledu uvedl, že uložený trest byl zjevně nepřiměřený závažnosti jednání pachatele a že vnitrostátní soudy selhaly, když svou volbu trestu řádně neodůvodnily. S ohledem na okolnosti případu a na stěžovatelem tvrzená pochybení ESLP považoval za vhodnější přezkoumat stížnost stěžovatele ve světle čl. 3 Úmluvy. V tomto ohledu ESLP v obecné rovině konstatoval, že vedlo-li vyšetřování k zahájení řízení před vnitrostátními soudy, musí toto řízení jako celek včetně řízení před soudem a následně uložené sankce splňovat požadavky vyplývající z čl. 3 Úmluvy. ESLP dále doplnil, že sice neexistuje absolutní povinnost, aby všechna trestní stíhání skončila odsouzením nebo uložením konkrétního trestu, vnitrostátní soudy by však neměly v žádném případě dopustit, aby útok na fyzickou a mentální integritu oběti zůstal nepotrestán nebo aby za závažné trestné činy byly ukládány příliš mírné tresty. K řízením, které se zabývají možným pácháním sexuálního násilí na dětech, ESLP konstatoval, že dodržování závazků plynoucích z čl. 3 Úmluvy vyžaduje účinnou implementaci práv dítěte tak, aby byl ve vnitrostátních řízeních přednostně zohledněn jeho nejlepší zájem a aby bylo přihlédnuto k jeho zvláštní zranitelnosti a jeho odpovídajícím potřebám. ESLP tak uzavřel, že závazky plynoucí z čl. 3 Úmluvy nelze vykládat tak, že by pachatelům sexuálních trestných činů musel být vždy ukládán nepodmíněný trest odnětí svobody, nicméně aby nebyl vyvolán pocit beztrestnosti a aby byly sankce za páchání sexuálních trestných činů dostatečně odrazující, a to zvláště za ty, jež byly spáchány na dětech, musí být rozhodnutí o podmíněném odkladu výkonu trestu řádně odůvodněny. Ve věci stěžovatele tak ESLP dospěl k závěru, že předmětné rozhodnutí bylo vnitrostátními soudy přijato bez pečlivého přezkoumání všech relevantních úvah souvisejících s případem jako je věk a zranitelnost oběti (stěžovatele), okolností, za nichž byl trestný čin spáchán (k trestnému činu došlo v domově stěžovatele, kde se měl cítit v bezpečí), bez ohledu na rodinné vztahy mezi stěžovatelem a pachatelem trestného činu (pachatel byl členem širší rodiny stěžovatele), autoritativní postavení pachatele vůči stěžovateli a následky útoku na fyzické a duševní zdraví stěžovatele (u stěžovatele došlo ke vzniku posttraumatické stresové poruchy). ESLP dále uvedl, že vnitrostátní soudy neuložily pachateli trestného činu ani žádnou navazující povinnost stanovenou v trestním řádu jako kupř. povinnost pachatele omluvit se stěžovateli, účastnit se programů nápravy chování nebo zákaz kontaktovat stěžovatele či navštěvovat jeho domov. Trest odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu tak dle ESLP nebylo možné v předmětné věci považovat za přiměřený porušení jednoho ze základních práv stěžovatele zakotvených v Úmluvě a nelze jej ani považovat za trest, jenž by měl potřebný odrazující účinek a jenž by stěžovatel mohl vnímat jako spravedlivý.

- 104 Ve světle výše citovaných závěrů ESLP je zjevné, že shora podrobně popsaná pochybení soudu, která měla za následek uložení excesivně mírného trestu, vedou k úvahám o možném nesouladu napadeného rozhodnutí s výše citovanými články Úmluvy. Případné konstatování porušení článků Úmluvy by na straně vnitrostátních soudů znamenalo

závažný rozpor s mezinárodními závazky státu v oblasti ochrany základních lidských práv.

Závěr

- 105 Ze všech shora uvedených skutečností vyplývá, že v předmětné trestní věci došlo k velmi závažným a hrubým porušením základních zásad trestního práva, a to v oblasti porovnání příznivosti právních úprav pro pachatele, právního posouzení dotčeného jednání obviněného a jeho právní kvalifikace, dokazování, vadnému procesnímu postupu odvolacího soudu a k nesprávnému právnímu posouzení okolností rozhodných pro ukládání trestu; **odvolací soud tedy neměl trest obviněnému na základě podaného odvolání vůbec snižovat.** Jak bylo rozvedeno shora, nová právní úprava se pro něj nejeví jako příznivější, jelikož jeho jednání bylo stejně závažné jako před účinností novely, ať již měl být skutek kvalifikován jako znásilnění, nebo sexuální útok. Pokud již takové hodnocení soud provedl, dopustil se nesprávného právního posouzení okolností rozhodných pro ukládání trestu, na jejichž základě **byl obviněnému uložen excesivně mírný trest,** jenž je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti obviněným spáchaného trestného činu.
- 106 Rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 1. 2025, č. j. 2 To 106/2024-631, tak byl v důsledku shora popsaných pochybení porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu, § 2 odst. 6 trestního řádu, § 51 odst. 1 trestního řádu, § 125 odst. 1 trestního řádu, § 254 odst. 2 trestního řádu, § 258 odst. 1 písm. e) trestního řádu, § 259 odst. 3 písm. a), písm. b) trestního řádu, § 263 odst. 7 trestního řádu, § 2 odst. 1 trestního zákoníku, § 39 odst. 1, odst. 2, odst. 3 trestního zákoníku, v § 84 trestního zákoníku a v § 185a odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku v novelizovaném znění.
- 107 V tomto směru odkazují rovněž na judikaturu Nejvyššího soudu, z níž lze dovodit naplnění podmínek podle § 266 odst. 2 trestního řádu v případech, že soudy uložily excesivně mírný trest ve vztahu ke zjištěným skutkovým okolnostem případu, byť byl v zákonem stanovené sazbě (srov. rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tz 38/2001, 7 Tz 39/2001, 3 Tz 185/2000, 5 Tz 190/2001). Výslovně je třeba upozornit na závěry plynoucí z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2015, sp. zn. 7 Tz 19/2015, v němž Nejvyšší soud konstatoval: „*Povinností Nejvyššího soudu v řízení o stížnosti pro porušení zákona, která se opírá o ustanovení § 266 odst. 2 tr. ř., není poměřovat tresty uložené obviněným soudem prvního stupně s tresty uloženými soudem druhého stupně. (...) Pro posouzení zřejmého nepoměru trestu k povaze a závažnosti trestného činu nebo poměrům pachatele je rozhodujícím hlediskem, jaký trest měl být obviněnému správně uložen.*“
- 108 S ohledem na výše uvedené jsem přesvědčena, že podmínky § 266 odst. 1, odst. 2 trestního řádu byly v předmětné věci naplněny.
- 109 V této souvislosti dále uvádím, že jsem si vědoma toho, že podaná stížnost pro porušení zákona směřuje v neprospěch obviněného, a tudíž napadené rozhodnutí nemůže být odvolacím soudem zrušeno, nicméně **rozhodnutí Nejvyššího soudu v předmětné věci může mít judikaturní význam v otázce aplikace nové právní úpravy po redefinici trestného činu znásilnění a k dalším otázkám souvisejícím s účinností zákona č. 166/2024 Sb., dále v rozlišení závažnosti různých forem pohlavního styku a otázky posuzování bezbrannosti dítěte. V otázce uložení nepřiměřeně mírného trestu může navázat na aktuální judikaturu v této oblasti a v podrobnostech ji precizovat.**

Návrh

S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 1. 2025, č. j. 2 To 106/2024-631, byl porušen zákon ve prospěch obviněného J. K., v ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu, § 2 odst. 6 trestního řádu, § 51 odst. 1 trestního řádu, § 125 odst. 1 trestního řádu, § 254 odst. 2 trestního řádu, § 258 odst. 1 písm. e) trestního řádu, § 259 odst. 3 písm. a), písm. b) trestního řádu, § 263 odst. 7 trestního řádu, § 2 odst. 1 trestního zákoníku, § 39 odst. 1, odst. 2, odst. 3 trestního zákoníku, a v § 84 trestního zákoníku.